Mavi elbiseli gizemli bir kadın, Hasankeyf'in dar sokaklarında gezinmektedir...

Zamanın bencil acılarından damıtılmış bir aşkı; İran şiirselliği, efsanevi karakterleri, bilinçaltı felsefesi üzerinden izlemek isterseniz, bu film tam olarak size göre. Yönetmeniyle, oyuncusuyla, teknik ekibiyle birçok festivalde ödüle doymamış ve tabii ki bu ödülleri sonuna kadar hak etmiş bir filmi izleyerek kendi kişiliğinize karşı farklı bir bakış açısı kazanacağınızı söylemek isterim. Hem sadece konu odaklı değil; kutsal şehirlerin renkli, dingin aynı zamanda zamana karşı dimdik duran hallerinden de bahsediyorum ki Bosna ve Hasankeyf'e doğru gizemli ve hüzünlü bir yolculuğa hazır olun. Fakat bu yolculuk sadece bir kara parçası üzerinde gerçekleşmeyecek. Yeryüzünün en muazzam mekânlarından, ruhunuzun en karanlık kuytularına da ulaşacaksınız. Kötünün içindeki iyiyi keşfetmenin izdüşümleri demek belki de daha uygun olacaktır.

Biliyoruz ki 1995 yılında, tüm dünyanın gözü önünde, Avrupa'nın ortasında bir savaş yaşandı. Bosna halkı canhıraş, güya güvenli bölgeye alındığını zannederek silahsız bırakıldı ve erkekler ayan beyan öldürülürken, kadınlar tecavüzü, aşağılanmayı ve sevgisinden üreterek büyüttüğü evlatlarını toprağa gömmenin ve hatta onlara asla ulaşamamanın akılalmaz boyuttaki acısını yaşadı. Biz de "acı" derken bundan bahsediyoruz elbette. Bosna'nın altından kan nehri akıtmış tarihî Mostar Köprüsü'nden, Batman'ın suya kanacak on bin yıllık ilçesi Hasankeyf'in, en az Mostar kadar tarihi ve Dicle'sinin süsü Malabadi Köprüsü'ne uzanan bu öyküyü, en derin boyutuyla ele alan yönetmen, sıradan bir serüven vaat etmiyor. Bilinçli bir seçimle yarattığı karakterleri, gerçeküstü imgelerle sunuyor. Şiir sevdalısı yönetmen, tıpkı kendi gibi şair olan Bünyamin'in nezdinde alt benliğiyle yüzleşiyor. Öyle ki Bünyamin, çocukluğunun gölgesinden kurtulamamış bir genç. Yine bilinçli bir seçimle Yusuf adındaki karakterini, Hz. Yusuf'un masum, çok sevilen kişiliğiyle özdeşleştirerek onu Bünyamin'e ağabey yapıyor ve iyiye karşı Bünyamin'i mat ediyor. Bir de Zeliha var. Yusuf'un sevdiği kız. İlahi kitaplardan çıkıp efsaneleşmiş gibi. Bünyamin, Zeliha ve Yusuf arasında hem ayırıcı hem de birleştirici bir rol oynuyor. İşte asıl hikâye de bu noktada başlıyor.



Babasının asla kıyamadığı Yusuf...

Yusuf'un sevdiği kız Zeliha'nın, Malabadi Köprüsü'nden düşmesine sebep olan Bünyamin, ağabeyine karşı bir mahcubiyet ve aynı zamanda kıskançlıkla büyür. Buradan, Yusuf'un kardeşleri tarafından yok edilmek istenmesine doğru dik bir yokuşu tırmanabiliriz. Zaten filmde yer alan kuyu sahnesi izleyiciyi hikâyenin özüyle buluşturuyor. Kuyu, kişisel yüzleşmede hem bir zindan hem bir mabet olarak metaforlaşıyor. Bu olaya rağmen kardeşine karşı asla kırıcı olmayan Yusuf, onu affetse de Bünyamin bu affın ağırlığı altında eziliyor. Bu affedilmeye daha fazla sığınamayacağını anlayınca da kendisini iyilik yapmak üzere Bosna'da buluyor. Bünyamin Bosna'da toplu mezarlarda çalışmaya başlamışken Bosna Savaşı'nın korkunç izleri ile karşılaşıyor. Bir taraftan geçmişinden getirdiği bunalımlarla uğraşan, diğer taraftan bu savaşın bıraktığı acılarla yüzleşen Bünyamin, sık sık rüyalar görüyor. Rüyasında birçok sembol bulunan Bünyamin, Zeliha'yı ağabeyine götürdüğünü, bir kuyuya indiğini, Hasankeyf'in gizemli sokaklarında koştuğunu görüyor. Rüyaları aracılığıyla benliğinin "id" durumunu yaşayan Bünyamin, bu sırada Zhrinkha adında güzel bir psikologla tanışıyor. Tıpkı Bünyamin gibi geçmişten gelen bir yığın duyguyla boğuşan Zhrinkha ise, hikâyede, Bosna Savaşı sırasında çok sevdiği arkadaşının intihar etmesiyle bunalıma girmiş biri olarak yer alıyor. Bu anın ağırlığını taşıyamayacağını anlamasıyla Mostar'dan kendini atarak intihar etmeye kalkan Zhrinkha'yı, Bünyamin kurtarıyor. Böylece ikili arasında bir yakınlaşma başlıyor. Bu yakınlaşmaya rağmen Bünyamin, onu rüyalarındaki gibi ağabeyine götürmeye karar veriyor.



Zhrinkha'yı bırakıp babasını bahane ederek Batman'a geri dönen Bünyamin'in arkasından, Zhrinkha da yola düşüyor. Fakat Bünyamin'e ulaşmak isterken Bünyamin'in ağabeyi Yusuf'u bulan Zhrinkha, bu defa kendini Hasankeyf Kalesi'nden atmak istiyor. Son sekanstaki sal sahnesiyle seyirci, çok sayıda tarihi olaya sahne olmuş Malabadi'nin görselleriyle Dicle'nin azgın sularında, kaostan kurtulup belirsizliğe doğru kayboluyor.

Film boyunca Bosna'ya bakıldığında, yemyeşil, dupduru ve kıymetli manzaralar görülür. Üstelik öyle böyle değil. Son yüzyılın en çetin savaşlarından birini yaşamış yüreği buruk kadınları, sessiz, içe dönük insanlarıyla da ön plana çıkar Bosna. İnsanların acıdan ve Bosna'dan başka ortak yanı yoktur. Derin bir sessizlik hâkimdir Bosna'yı gölgeleyen bulutlarda. Ölülerine hala ulaşamamış, kemiklerini bulduğunda ise aynı acıyı yeniden yaşayan insanların kalplerinden gelen çığlığı duymamak ne mümkün! Gerdanını Mostar'ın süslediği Bosna, güzellerin şansı olmaz dedirten bir kadın gibidir. Hasankeyf'e bakıldığında ise, tarihin en büyük devletlerine başkentlik yapmış, heybetli görüntüsü hemen fark edilir. Binlerce mağaranın bulunduğu Hasankeyf, insanlığın ilk dönemlerine de ev sahipliği yapmıştır. Oldukça sessiz, kendi kaderine terk edilmiş, geçmişte çok güzel bir genç kız iken birden gözden düşmüş bir kadın gibidir. Ve tıpkı Hz. Yusuf'un kuyusu misali etrafına kapalı, nazara uğramışlığı ile artık yorgun ve içli bir Züleyha sayılır Hasankeyf. Zamanın ıssız gölgesinde Hasankeyf'ten Malabadi'ye bakarken, Yusuf ile Zhrinkha'nın kutsal kitaba gönderme yapan aşkına tanık olmak ayrıcalıktır. Çünkü Zhrinkha aynı zamanda Züleyha'dır. Birazdan azgın suların boğacağı düşünülecek olursa, Zhrinkha'nın kaderi de tıpkı Hasankeyf'in kaderi gibi olacaktır. Ta ki Yusuf ona ulaşana kadar. Karakterlerin şehirlerle bu kadar özdeşleştirildiği, rüya mı gerçek mi olduğu anlaşılamayan soyut göndermeleri, metaforik



anlatımıyla Üç Yol, kesinlikle sıradan bir izleyicinin filmi değil. Nitekim aşk, ölüm ve hakikat üçgeninde bir yoldur bu.
Bu andan itibaren yönetmeni tanımak oldukça önemli: İran'da sinema eğitimi alan Faysal Soysal, Türk sinemasının geleceğine yön verecek olanlardan. Sinemada görsel estetiğe öyle bir önem verir ki seyirciyi bizzat sahnelerin içine davet eder. Zaman mevhumunu gerçekçi bir açıdan yansıtmak için uzun plan çekimleri tercih etmiştir. Şiiri kullandığı kadar müziği de en kaliteli ellerden edinen yönetmen, Evgeny Grinko'ya da bir selam çakmış. Filmin tek bir kusuru var ki o da tıpkı karakterleri gibi şanssız oluşu. Zira gişede dağıtımcı bulamadığı için çok kişiye ulaşmamış. Batmanlı olan yönetmenimiz, Hasankeyf'i boşuna seçmemiş. Yaşadığı talihsizliğe rağmen bol ödüllü, Nietzche merkezli hiçlik sunumuyla, "ben" olmayı kendini tanıma olarak yorumlamasıyla bu film olduğundan çok daha iyi yerlere layık. Kentsoylunun bencilliği, yönetmenin üç yol olarak nitelediği aşk, hakikat ve rüyayı, soyutun somuta, gerçeğin hayale karıştığı sahneleriyle olağan dışı bir anlatıma sahip.



Kendi kuyunuza inip hatalarınızla karşılaşmak ve şehirleri hem masalsı halleri hem de tüm gerçekçiliğiyle yaşamak isterseniz, mutlaka izleyin diyorum. Ama unutmayın, etkisi uzun sürecek. Yine başka mistik şehirleri anlatan sanat kokulu filmlerde buluşmak dileğiyle...

"Ben bir başkasıdır."
Arthur Rimbaud

*Milli Eğitim Vakfı Ortaokulu Türkçe Öğretmeni



HALEN "SIR"LI BİR ÜSKÜDAR ERENİ:

MEHMED NASÛHÎ EFENDİ



Ayten ŞENYURT*

Kırık kaş kemerli, ahşap çatılı revakların arkasında dört yöne dizilmiş kubbelerden en büyüğü olan, içten mukarnaslı konsollara, dıştan onikigen kasnağa oturtulmuş tevhidhanenin şadırvana açılan kapısı usulca açıldı. Kalpleri serçeden titrek, adımları bastıkları toprağı incitmeyecek bir zarafet taşıyan, Nurbanu Sultan'ın vakfiyesinde sözünü ettiği otuz iki fukara nefer edeple süzülüverdi içeriden.

O gün Üsküdar'da küçük bir geziye çıkacak olan hocalarına içlerinden bir kişi refakat edecekti. Hankâhın tek girişi olan tepesi mukarnaslı bir pâyecikle yumuşatılmış basık kemerin üstündeki kitabeye ta'likle: "Ne güzel hânkâh-ı Vâlide Sultân-ı Atîk / Meslek-i Hazret-i Şaban-ı Velî bunda tarîk" yazısı henüz işlenmemiş; Muhyiddin İbn Arâbî'nin Aliyy-i Atvel gelecek dediği Fütuhât-ı Mevsıliyye adlı eserininin üzerindense beş yüz sene geçmişti.

Gâh Marmaradan boğaza, gâh boğazdan Marmaraya salınan hafif ve lâtif rüzgâr, tevhidhane önünde yaz kış açan yediveren güllerin kokusunu içine çekmiş, duymasını bilenlerin eşiğine götürmekte, gönül telinin perdelerini yavaş yavaş titretmedeydi.

Manevî mertebesinin yüceliğinden ötürü Alâaddîn, başında Şabânî tarîkinin siyah tâc-ı şerifiyle dolaştığı için Karabaş-ı Velî, boyu uzun olduğu için Aliyyü'l-Atvel / Uzun Ali isimleri ile tanınan hocasının fark edilmeyecek derece çeyrek adım gerisinde, sağından yürüyordu Mehmed.

-Evladım, demişti, Doğancılar'dan geçerken müşfik ve bir o kadar babacan sesi ile Hocası. İnşâallâh burası, senin yüzünden mamûr ve kıyâmete kadar Âsitâne-i Nasûhî diye meşhûr olur." Şimdi bu sözlerinin aks-i sedası âna daha yenice sabitlenmiş ve tazece söylenmişçesine zamanda yankılanıyor, toplumun ilim, kültür, edebiyat, sanat ve maarif gibi sosyal hayatına yön veren müstesna şahsiyetlerinin bir ayakları pergel gibi nicedir Üsküdar'daki bu âsitanede bulunuyordu. Kutlu zamanlarla burada demlenen zarif ve naif kültür ise, yine buradan hayatın her zerresine misk ü ambercesine sinerek yayılıyordu. Dinledikleri o enfes Miraciyye üzerinden daha birkaç gün geçmesine rağmen sabâ bahri tatlı bir sabah esintisi gibi terennüm edilerek dolaşmaya başlamıştı mesela Üsküdarlıların dilinde. Şöylece vaki olmuştu bu: çok zamandır Miraciyye yazmak ve bestelemek niyeti olan Nâyî Osman Dede, mutadı üzere âsitâneye gelmişti. Mehmed Nasûhî Efendi'nin, gönül genişleten câna değer sohbeti ve meşk yenice bitmiş, insanlar vücut namına ağırlıklarından adeta kuş gibi hafiflemişti. Nasûhî Efendi'nin, Nâyî Osman Dede'ye artık bir Miraciyye yazmasının vakti geldiğini söylerken attığı bakışın, içinde bir yerlerin çoşarcasına taşarcasına iliklerine dek doldurup taşırdığını hissettiği demdi ki, bu feyz kelimesinin ta kendisiydi. Galata Mevlevihanesine döndükten sonraki gece ve onu takip eden üç gün içinde altı bahir süzüldü kaleminden ve farklı makamlarda besteleniverdi adeta kendiliğinden. O gece kandilde herkesin şahit olduğu bir olay daha vaki oldu ki dilden dile dolaşmaya gerçekten değerdi. Bu sırada Mehmed Nasûhî Efendi de Miraciyyenin tevşih adı verilen Arapça bölümlerini hem yazmış hem de Osman Dedeyi bütünler tarzda bestelemişti. İşte bundan sonra Miraciyye, Üsküdar semalarından zaman üstü bir âleme o gece şeffaf halkalar şeklinde dalga dalga yayılmış, okunması muteber bir Mirac geleneği haline gelmişti.

Taze baharlar saçan o dergâhın bahçesinden ünü Üsküdar'dan Anadolu'ya yayılan bir de çiçek vardı ki güzelliği görenleri, kokusu bir nefes içine çekenleri mest etmedeydi. Dünyanın ilk çiçek akademisi olan Çiçek Encümen-i Dânişi'ndeki kayıtlara Gül-i Nasûhî diye geçti. Düğünlerde, bayramlarda, tebriklerde şekerleme ve meyve sepetleriyle birlikte çiçek sepetleri gönderildiği, gül mevsiminde Eyüp'te Yâvedûd semtinde şafakla başlayan gül pazarının yenice kurulmaya başladığı demlerdi. Kimi heveskâr, kimi sanatkâr her kesimden pek çok zarif insan çiçekle ilgilenmekteydi fakat bunlardan pek azı Nasuhî Mehmed Efendi kadar yeni bir çiçek nevi elde edecek kadar azimle çiçek yetiştiriciliği yapmakta, yani fenn-i nebatât ile iştigal etmekteydi.

Mehmed Nasûhî Efendi ismi, musıkî tarihimizden başka botanik tarihimize de eşsiz çiçek yetiştiren çiçek sevdalıları arasında geçti. Gül alıp gül satan, gülden terazi tutan çarşı pazarı gül yapan tarîk-i bağbânî'de sayıları üç yüzü bulan gül gibi talebeler de yetişti o has bahçede.

Nefsin ben renginden sıyrılan ve divançe oluşturacak kadar kristalleşen nutk-ı şerifleri, yani ilahîleri, onun mananın olduğu kadar kelâmın da



sultanı olduğunu gösteren nişanelerdi. Zaten eşsiz sohbetleri dinleyen herkesi mest ü hayran ederdi. Öyle ki, Nasûhî Efendi kendi dergâhındaki irşat faaliyetlerinden başka, padişah III. Ahmed'in arzusuyla kabul ettiği Eyyub Sultan Camii'nde de görev almış ve bu görevi ömrünün sonuna dek devam etmişti.

Menâkıbnâme'de kayıtlı olan ve onun vaazlarındaki tesîr ve izdihâmı anlatan olaylardan birinde şöyle nakledilmekteydi: Nasûhî Efendi vaaz günlerinden olmayan bir günde Eyyub Sultân Câmiine gelmişti. Câminin o günkü vaizi, her nasılsa hazırladığı o günkü vaazına ait notlarını unutmuş ve durumu Nasûhî Efendi'ye arz etmişti. Bunun üstüne Nasûhî Efendi, hazırlıksız bulunmasına rağmen kürsüye çıkmış ve kendisine herhangi bir kitap vermelerini istemişti.Birinin cebinden

Gönül ki sînede sensiz garîb imiş cânâ
Vatanda âşıka kûyun habîb imiş cânâ
Gamınla mihnete salmışdı rûzigâr beni
Yine cemâlini görmek nasîb imiş cânâ...

şarkı sözlerinin yazılı olduğu bir defter çıkmış ve Hazretin tefe'ülen açtığı bu şiirin kelimelerine taktığı nurdan kanatlar, dinleyenlerin gönül semalarına hiç perdesiz yükselmişti. O günkü vaazda cemaat gözyaşlarına boğulmuş, dinleyenlerin hepsini aşk ve muhabbet basmış, zevklerinden neredeyse kendilerinden geçmişlerdi.

Her ne kadar herkes Mehmed Nasûhî Efendi'yi aşırı derecede sayar ve severse de ona arz-ı hurmette bugün bile içimizi titreten en dokunaklı davranışlardan birini Draman Şeyhi göstermişti. Rivayet edilir ki, Draman şeyhi kayıkla Harem'e onu ziyarete geldiğinde daha ayağı toprağa değmeden ayakkabılarını kayıkta çıkarırmış. Soranlara:

"Ben o Zât'ın ayağının bastığı toprağa ayakkabı ile basmaya hayâ ederim" diyerek, bastığı toprağı incitmeyecek zarafetteki adımlarla yalın ayak yürürmüş Dergâh-ı Nasûhîye dek.

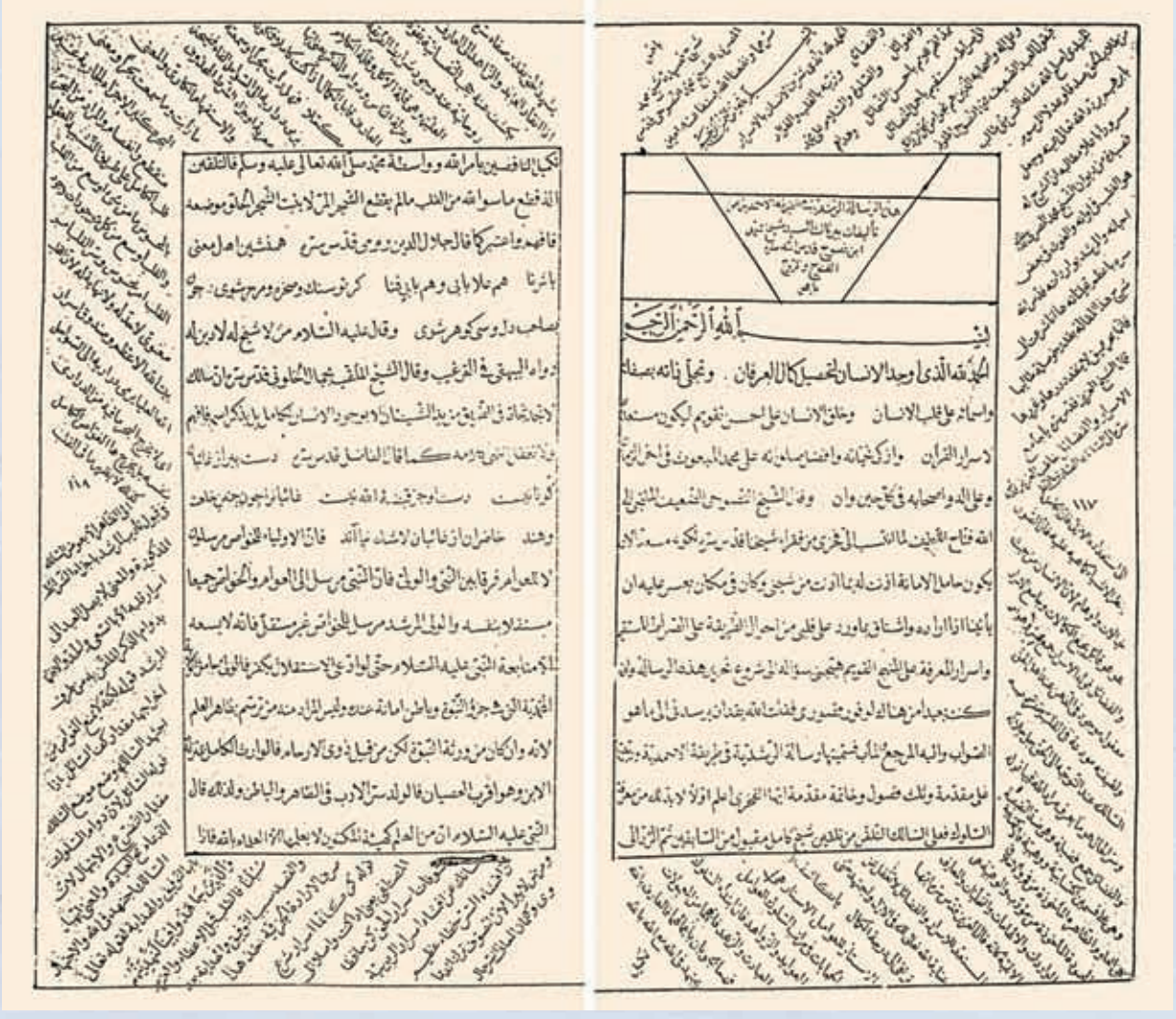
Hak erenlerin varmış böyle oyunları öyle derler. Bir gün Draman şeyhi Karabağizâde, kıymetli talebesi İsâ Efendi'yi yollamış Nasuhî Efendi'ye has selamlarını ileterek. "Eriyor" demiş, dumanı âh ile karışık derin bir iç çekiş sonrası, "Günden güne eriyor nazenin kelebeğim, hâsıl-ı ömrüm, güzel kızım hayli zamandır döşeğinde kendini bilmez halde, kıla dönmüş bedeniyle... Lutfen yardım edin Efendim." Nasuhi Efendi'nin yüzünü bir keder perdesi bürümüş işitince. Konuyu saadethanesinde dile getirdiğinde gülden beyaz kızı Saliha heyecanla fırlamış yerinden ve "Ben" demiş, "Onun yerine ben gideyim babacığım eğer izin verirseniz". Başını eğmiş Nasûhî, boynu bu fermana kıldan inceymiş. Saliha Sultan o gün ikindi vakti yatağa, ertesi günde ise bir beyaz bir gül gibi düşmüş toprağa.

Draman Şeyhinin kızı ise yatağından doğrulup tekrar dönmüş hayata... Şimdi yerinde yeller eser Gül-i Nasûhî, Saliha Sultan'ın başucunda tütmedeymiş Dergâh-ı Nasûhî'de haşre dek.

Birçok keramet nakledilir Nasûhî Efendi'ye ait muteber kaynakların neredeyse her birinde de o bugün bile geçmiş denen zamanı sırlı bir perde gibi çekmiştir üstüne. Şehrin içinde ama dergâh avlu duvarının sıradanmış gibi görünen yüksekliğinin ardında. Saçaklarına tutunan Üsküdar'dan bir sır gibi kendini gizlemekte halâ ...

(Bu yazı hazırlanırken Mustafa Tatcı'nın Üsküdarlı Mehmed Nasûhî Şabânî Hayatı ve İlâhîleri adlı kitabından istifade edilmiştir.)

*Yazar





Muntazır Teşrifine
Hazır Kayık

Orhan Kemal KOCABAŞ*

Muntazır teşrifine hazır kayık
İnce yaşmakla bu cuma seyre çık
Güfte: Nedim / Beste: Hacı Arif Bey

Güftesini bir zamanların en meşhur şairi Nedim'in yazdığı, bestesini musiki dehası Hacı Arif Beyin yaptığı muhteşem şarkı, temiz, saf aşkı, sevgiliyi görme isteğini zarafetle ve iltifatla nasıl da güzel anlatmakta. Sevgiliyle ilişki ne kadar nazik ve seviyeli. Şarkıda sık geçen"İnce yaşmak" feracenin üzerine takılan ve göz dışında yüzü örten hicabı anlatmakta. Sevgiliyi görme arzusunu ince yaşmak takmasını dile getirerek dindirmek isteyen âşık, böylece belki de geceler boyu hayal ettiği sevgiliye bir nebze daha yaklaşacak, hayalini zenginleştirecek. Acaba yaşmağın inceliği sevgilinin yüzüne nüfuz etmek için mi isteniyor? Görmek aşık için bir anlam ifade ediyor mu? Veya aşık olmak için görmek gerekiyor mu? Yaşmağı hicap olarak tanımladık yukarda. Bir anlamı hicabın örtü iken bir anlamı da utanma (mahcubiyet)dır. Aşık ile maşuk arasındaki ilişki hicabın ortadan kaldırıldığı bir temel ilişkidir. Kaldırılan hicap aşıklar arasındaki hicaptır. Bu şekilde hicabın aradan çekilmesi tarafların birbirlerini nasılsa öyle görmelerini sağlarken, her biri diğerinin mahremini kendi mahremi haline getirmiş oluyor. Tüm gönül halleri, her şey ortaya dökülüyor ve yeni bir mahremiyet alanı âşıklar arasında oluşuyor ve bu durum yalnızca onlar

arasında kalıyor. Aradan hicabı kaldırma, âşıkların hallerine vakıf olma, gönül hallerinden (ağlamalar, iç çekmeler, itiraflar) haberdar olma manasına gelmekte. Aslında şarkıda ince yaşmak hicabın kaldırılması anlamına gelmiyor. Çünkü burada âşıkların mahremlerini birbirlerine açtıklarını bilmiyoruz. Sevgiliyi hayalinde biraz daha yakından görme arzusu ince yaşmakla dile getirilmekte. Aşık için görmenin bu kadarı kafi. "Aşk bir yalvarmadır, kalbin yalvarması. Eğer aşk dünyevi zeminde aranıyorsa ve maşuk orada bütün peçelerini atarak kendini aşığına sunmuşsa; ya aşk orada biter, ya da âşık mahvolur. Eğer aşk müteal (aşkın) bir zeminde aranıyorsa, orada maşuka ulaşmak beklenmez; buna rağmen ulaşma umudu, arama çabası yitirilmeden sürdürülür. Kalp burada daima uyanık kalır. Sürekli aşk makamında kalmak için hep ayrı kalmak gerekir. Bu mecazi aşk serpilir ve İlahi aşka dönüşür." (Rasim Özdenören, Aşkın Diyalektiği) Âşık burada görmek ile hayal etmek arasında bir yerde. Yani hem görmek için çırpınıyor, hem de görmek istemiyor. Yaşmağın inceliği belki bunu ifade ediyor. Belli belirsiz bir görünme. Kalbi bu uyanık tutuyor.

Görmek isteyen için durum buysa, görünen için ne diyebiliriz? Sevgilinin isteği kendine ulaşmış mı bilmiyoruz. Ulaştıysa ince yaşmak taktığını da bilmiyoruz. Bunlar çokta önemli değil aslında. Günümüzde güzelliklerini, edalarını ulu orta sergileyip, sevgililerine saklamaları gereken mahremiyetlerini ortaya dökenlere göre asil bir duruşu olduğu kesin ince yaşmak takan sevgilinin.

Emmanuel Levinas "Başkasıyla karşılaşmanın en iyi tarzı onun gözlerinin rengini bile fark etmemektir." diyor. Gündelik mantığına ters gelen nesneleşme duvarlarını yıkan bir anlayış. Başkasıyla sahici ilişki kurmayı görmeye başvurmadan olması gerektiğini söyleyen Yahudi filozof bunu o yüze karşı mesul olmasıyla anlamlandırıyor. Görme varlığı en üst düzeyde massetmedir ona göre. Bu algı ile alakalıdır. Algı duyu verilerinin zihin tarafından anlamlandırılmasıdır (idrak). Yüzle kurulan ilişki algının egemenliğinde olandır ama yüzdeki gizem ona göre algıya indirgenemeyendir. Başkasının filozofu olarak tanınan Levinas, görme (algı) ile başkası üzerinde bir iktidar alanı kurulabileceğini söylerken buna karşın kavramayı öne çıkartarak, bunun yüzle beraber varlığın bizim için ne anlama geldiğinin anlaşılması olduğunu söylemektedir. İsmet Özel'e göre durum daha da ileridir: "Karşılaştığımla ben kâinatla kurulan esas bağlantıya uzanmamız gerekir. Çünkü her varlık O (Yaratan) bağdan besleniyor. Gözlerinin renginde sahip olunacak bir şey vardır. Yani tüketilecek, durdurulacak, aranın açılacağı bir şey. Karşılaştığı insanın sadece gözlerinin rengine değil, ilgilerine ve gidiş yönlerine bakılması da gerekir ki, bunu da Allah'ın kurmuş olduğu yaratılanı sevmek düsturundan çıkarırız." Bu yüzden seven iki kişi sevdalarını, aşklarını Allah için sevme, bağlanma ile yaparsa aynı zamanda bu bağlanma ile bütün bağlanışlara riayet etmiş olurlar. Bu durum birden her varlığı kuşatan, her varlığa anlam katan, hayatın manasını anlamamızı sağlayan bir bağlanma haline gelir. Fakat ilişki sadece görme üzerinden yapılır, kavrama (soyut düşünme, hatırlama, anlama) düzeyine ulaşılamazsa, sevdiğimizi tüketiriz, dolayısıyla aramızı açarız. Yakınlık, mahremiyetsizlik, hicapsızlık bir anlamda aşkı tüketir, sadece bedensel, tensel, görsel zevklere indirger. Hâlbuki beden geçicidir, güzelliği biter, ama aşk geçici olanda aranmadığından bitmez. İnsanı göz önündeki varlığından ibaret sayarsak onun varlığına ilişkin her şeyinin belirlenmiş olduğunu sanırız. İnsan sadece eylemlerinden mi ibarettir yoksa ötesinde perdeler ardında lütfedilmiş bir özü var mıdır? İnsanın bir özü olduğu için nesne haline getirilemez; bir hayvan, bir mal, bir eşya gibi iktidar olunamaz üzerinde. Mümkünlerin sınırından belirlenmişleri aşarak manaya ulaşabiliriz. Belirlenmiş (görünen) bir dünyadan kopma insanı özgürleştirir aynı zamanda. Duyulur olmayan, var olanlardan yola çıkmayla beraber ardındaki güzellikleri fark etmemizi sağlayan mana tüketilemez. Bir anlamda maşuka yüklenen mana, onun görünür varlığından daha değerlidir.



Yine Levinas'a göre dişil olanın var olma tarzı kendini gizleme ya da hicap şeklindedir. Sevgilinin gözlerinin rengini, saçlarının dalgalanışını, gamzesinin derinliğini, her mahremini bilme o kişi üzerinde iktidar oluşturmaktır. Bir nevi sevdiğini nesneleştirmedir. Fakat aradığımız aşksa sevdiğimizi eşyalaştıramayız, onu anlamaya çalışırız. Hicabın felsefesinde hem korunma, hem de bir gizem (esrar) bulunmaktadır. Bu gizem beraberinde bir alakayı, çekimi (cazibeyi) de getirmektedir. Her şeyin ortaya döküldüğü, mahremiyetin kalmadığı, açık saçıklığın meşrulaştığı günümüzde gerçek manada bir cazibe kalmadığı gibi, bayanlar çok da güvensiz, korumasız bir durumdalar maalesef.

İnsan eşrefi mahlûkattır. Yani yeryüzündeki en değerli, en şerefli varlıktır. Değerini kesbetmesi, kazanması gerekir. Varlığının değerini ünsiyet (yakınlık) kurduğu varlıklarla ortaya koyabilir. İki seven arasındaki yakınlık yeryüzündeki her varlığı ihya eden bir boyuta kadar uzanabilir. Sevenin dünyası artık ayrı bir dünyadır. İnsan güzellikleri sever. Seven için güzelin varlığı yeryüzündeki her varlığa anlam katandır. O yüzden dünyanın en güzel beldesi, en güzel köşesi güzelliğini orayı ihya eden güzelin varlığından alır. Tabii o güzel sevgilin ise... Şaire göre de öyle değil mi?

Eyle ihya semt-i Kâğıthane'yi
İnce yaşmakla bu cuma seyre çık

Muntazır teşrifine hazır kayık
İnce yaşmakla bu cuma seyre çık
Penbe mantinden ferace pek de şık
İnce yaşmakla bu cuma seyre çık

Kırma lutfet hatır-ı mestaneyi
Süslenip tak zülfün üzre şaneyi
Eyle ihya semt-i Kâğıthane'yi
İnce yaşmakla bu cuma seyre çık

muntazır: bekleyen, gözleyen
mantin,(Fr.): bir tür ipekli kumaş
ferace: 17-18.yy. kadınların dışarıda giydikleri arkası bol, yakasız, çoğu kez eteklere kadar uzayan üst giysisi
hatır-ı mestane: mest (sarhoş) olmuş gönül
şane,(Frs): tarak
ihya: diriltmek, canlandırmak, şenlendirmek

*Hattat İsmail Hakkı İlkokulu





OYUNCAK

Ayşe SARAÇ*

Yarısı at yarısı tren olan bir oyuncağım vardı...
Yani at arabası değil de at treni, atlı tren ya da trenli at... Atlıkarıncadan mülhem bir tasarım desem o da değil.
Peki, neden atlı tren?
Bu oyuncağı bizim için dedem yapmıştı. Almancı bir akrabamızın getirdiği hediyeliklerden bir trenim vardı, kardeşim Ömer bir gün onu balkondan aşağı düşürdüğünde çok sinirlenmiştim; hızlı karar verdim, bilerek yapmıştı ben de onu üzmeliydim. Onun da çok severek oynadığı bir atı vardı, at bir gün ortadan ikiye ayrılıvermiş olarak kardeşimin yatağının kenarına yerleştirilmişti. Elbette nasıl olduğuyla ilgili bir bilgim yoktu.
Ömer çok ağladı ama nasıl olduğunu sanırım anlamadı belki anlamak istemedi, küçüktü kimseyi yargılamadı. Sadece oyuncağın kırıldığına üzülüyordu.
Ömer'in de bana sinirleneceğini düşünüyor hatta dedeme şikâyet edeceğini sanıyordum. Adı Korkut değildi dedemin ama korkuyla karışık bir saygı duyardım kendisine, kafamda savunmam da hazırdı. Fakat olay düşündüğüm gibi ilerlemedi. Ömer kırılan iki oyuncağımızı da alıp dedeme götürdü ve ağlamaklı bir sesle:
- Dedeciğim bak...
...
Ertesi gün Ömer'in cıvıltılarıyla uyandım. Dedem kırık atın arkasına trenimin vagonlarından birini yerleştirmişti, atın arka ayaklarının yerini vagonun iki tekeriyle desteklemişti, bir nevi talika çalışması denebilirdi...
-Şimdi, dedi bana dönerek, süslemeyi size bıraktım, sen çiz, Ömer boyasın...

Vagon için raylar, at için yemyeşil ovalar, dağlar çizdik. Birlikte yürümeyi öğreneceklerdi, öğrenecektik.

İlk ortak sanat çalışmamızdı.
Adı Korkut değildi dedemin...
Bilge dedem, can dedem...

**Tenzile Erdoğan Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni*



M.Ö 1000'DEN M.S.2000'E DEĞERLER EĞİTİMİ[1]

Ali ÖNCEL*

Günümüz Türkiye'sinde sıkça konuşulmaya başlanan ve Türk Milli Eğitim Sistemine monte edilmeye çalışılan "Değerler Eğitimi" kavramı meğerse ilk Türk devleti olan Hunlardan itibaren Türk töresinin ayrılmaz bir parçasıymış.

Atlı ve göçebe bir hayat yaşayan Hunlar kendilerini bekleyen tehlikelere karşı koyma refleksi ile savaşçı bir teşkilat ve eğitim sistemi kurmuşlardır. Bu duruma bağlı olarak geliştirilen eğitim sisteminde çocukların güçlü ve iyi asker olma ideali ön plana çıkmış, öyle ki yeni doğan çocuklara geçici isimler konulmuş; gençlik yıllarında dikkat çeken ilk başarısına göre gençler adlarını kendileri kazanmışlar. Bu durum çocuklarda, gençlerde ve ailelerde gelişim ve başarı idealini sürekli diri tutmuş, bu motivasyonla yetişen gençlerden oluşan ordular dosta güven, düşmana korku vermiş; Çinliler Çin Seddini yapmak zorunda kalmış, Roma ve Bizans baş eğmek zorunda kalmıştır.

Göktürklerde "Alp Tipi" insan yetiştirmeye önem verilmiş, eğitim töreye uygun olarak verilmiştir. Ünlü vezir Tonyukuk, Çin propagandasına karşı gelenek ve inanışların devamını sağlamış, toplumu değerler eğitimi ile ayakta tutmanın müşahhas örneklerinden birini vermiştir.

38 harflik milli bir alfabeyle yazılan Orhun Anıtlarından anlıyoruz ki bilgelik, alplik gibi değerlere sahip hükümdarlar halkının bağımsız ve güven içinde yaşamasını sağlamak kadar onu mutlu etmeyi ve ekonomik gücünü artırmayı asli görevleri arasında sayar; bu erdemlere sahip olmayan hükümdarlar ise toplumsal çözülmeye ve bağımsızlığın kaybedilmesine neden olurlarmış.

Yöneticilerden halka kadar her kesimin geçmişteki felaket ve yıkımlardan ders alması, bağımsızlığın değerinin bilinmesi, kötü alışkanlıklardan vazgeçilmesi, töreden uzaklaşılmaması, dış tehlikelere ve propagandalara karşı uyanık olunması ve daha birçok erdemli davranış tavsiyeleri bu anıtlarda yer almış değerler manzumesidir.

Uygurlarla birlikte göçebelikten yerleşik hayata geçilmesi ve diğer kültürlerle etkileşim, dini inançtaki değişim ve buna bağlı olarak değişen beslenme alışkanlıkları onların gevşemesine sonuç olarak savaşçılık özelliğinin kaybolmasına sebep olmuştur.

Yerleşik hayat ve din değişimi Uygurların yaşam tarzını da değiştirmiş; okuryazarlık, bilgi ve kültür düzeyi yükselmiş, sözlü töre bilgisi aşılmıştır.

Karahanlılar dönemi, Türklerin İslamiyet'i kabulü ile değerler eğitiminde önemli değişimlerin yaşandığı bir zaman dilimi olmuştur. Bu dönemde Türk toplumu ilk defa "medrese" denilen planlı, düzenli, güçlü bir örgün eğitim kurumuyla karşılaşmıştır.

İslamiyet'in etkisi ile Türk toplumunun ahlak anlayışı, dünyaya bakışı, toplumda itibar gören insan tipi gibi alanlarda değişimler yaşanmış; böylece, mevcut değerler ve törede önemli değişimler olmuştur.

Bu dönemden itibaren İslamiyet'in etkisi ile gazi ve veli insan tipleri ortaya çıkmıştır. Eski savaşçı, cihangir ,alp tipinin özellikleri yeni değerlerle mükemmel kaynaşmış; vatan,millet,bağımsızlık tutkusu, İslamiyet'in cihat-şehit-gazi kavramlarına yüklediği üstün



değerlerden güç alarak yüz yıllarca tarih sahnesinde gurur kaynağımız olan Seyit Battal Gaziler,Farabiler,İbni Sinalar,Balasagunlu Yusuflar, Kaşgarlı Mahmutlar, Ahmet Yeseviler, Edip Ahmetler ortaya çıkmış; gönül dünyamızı asırlar ötesinden aydınlatmış, değerlerimize değer katmışlardır.

Selçuklular döneminde alp, gazi, veli insan tipleri yükselen değer olarak devam etmiştir. Sultan Alparslan'ın daha Anadolu'nun kapısından girmeye hazırlanırken Malazgirt Ovasından beyazlara bürünmüş olarak ordusuna "Ya muzaffer olur gayeme ulaşırım ya da şehit olarak cennete giderim..." cümlesiyle başlayan hitabı değerler eğitimine verilen önemin hem inanç hem de uygulama bakımından unutulmaz örneklerinden biri olmuştur. Yine aynı Alparslan hain bir kale komutanı tarafında bıçaklanması ve şehit olmasına varan süreci yaralı hali ile anlatırken bu durumun gücünden azametinden dolayı böbürlenip kendisine kimsenin güç yetiremeyeceği düşüncesine kapılmasına bir ders olarak Allah-u Talanın kendisini yaratıkların en zayıfı karşısında aciz bırakıması olarak değerlendrmiş, Allahtan af ve mağfiret dileyerek, liderlikte ulaştığı zirveye kullukta da ulaşmayı başarmıştır.

Bu dönemde başta Tuğrul Bey, Alparslan, Melihşah, Nizamülmülk, Sancar olmak üzere bütün Selçuklu devlet adamları bilginlere, sanatkârlara büyük saygı göstermiş, eğitim öğretimin yayılmasına çalışmışlardır.

Bu dönemin yıldız projelerinden birisi Ahi Evran'ın öncülüğünde kurulan, Osmanlı döneminde de etkili olan Ahilik Teşkilatı başlı başına bir değerler okuludur. Eli açık, sofrası açık, kapısı açık; gözü kapalı, dili bağlı, beli bağlı olmak şeklinde özetlenen düsturları değerler eğitimi açısından her dönemde anahtar değerlerdir.

"Devlet yönetimin temel ilkesi adalettir "diyen Nizamülmülk; sevgi, saygı, hoşgörü hayatın merkezine koyan Mevlana; insanlar arasında ayrım yapılmasına karşı çıkan, "Yunus Emre der hoca, gerekse var bin Hacca/Hepsinden iyice, bir gönüle girmektir diyen Yunus Emre; fıkralarıyla insanları güldürürken düşündüren Nasreddin Hoca, Âşık Paşa, Hacı Bektaş... Hepsi insanı insan yapan üstün değerlere vurgu yapmış hem dönemlerine hem de günümüze ışık tutmuş değerler eğitimi yıldızlarıdır.



Osmanlı Dönemi daha kuruluş aşamasından itibaren değerler eğitimine önem vermiş, verdiği önemle orantılı olarak tarih sahnesinde yıldızlaşmıştır. Altı asrı aşan zaman zarfında o kadar çok örnek vardır ki hepsinden burada bahsetmek mümkün değildir. Birkaç örnek verecek olursak;

Beyliğin kurucusu Osman Gaziye babası Ertuğrul Gazinin:

"Bak Oğul! Beni incit, Şeyh Edebali'yi incitme! O, bizim aşiretimizin maneviyat güneşidir. Terazisi dirhem şaşmaz! Bana karşı gel, O'na karşı gelme! Bana karşı gelirsen üzülür, incinirim; O'na karşı gelirsen gözlerim sana bakmaz olur, baksa da görmez olur!
Sözümüz Edebali için değil, seneğiz içindir! Bu dediklerimi vasiyetim say!"

Yine aynı şekilde Şeyh Edebali'nin Osman Gazi'ye:

"İnsanlar vardır, şafakta doğar, gün batarken ölürler !" diye başlayıp ;"Sözünü unutma! Sözü söz olsun diye söyleme!" diye devam eden ve *"İnsanı yaşat ki devlet yaşasın"* şeklinde biten öğütleri devletin temelinin değerlere ne kadar bağlı olduğunu, âdeta çıkış noktası olduğunu ve altı asırdan fazla yaşamasının sırrını bize haykırmaktadır.
Osman Bey şartlar elvermediği için olsa gerek iyi bir öğrenim görememiştir fakat çocukluğundan itibaren bilginlerin, ariflerin meclisinden ayrı durmamış, babasının tavsiyelerine uymuş, sık sık Şeyh Edebali'nin meclisinde bulumuştur. İlim ehline saygı ve sevgisi nedeni ile etrafında kendiliğinden bir ilim topluluğu oluşmuştur.



Fatih Sultan Mehmet fethin hemen ardından sekiz kiliseyi medreseye çevirerek buraları eğitim yuvasına çevirmiş daha sonraki süreçte Fatih Külliye 'sini kurmuştur. Buralarda dönemin en önemli ilim adamları ders vermiş değerlerimize uygun nice şahsiyetler inşa edilmiştir. Medreselerde hem müspet hem de dini bilimler okutulmuştur. Müderrisler son derece saygın, itibarlı kimselerdir. Öyle ki medreselerde yetişen öğrencileri izleyen daha sonraki hayatlarını da takip eden Fatih Sultan Mehmet Han'ın medresede kendisine bir oda tahsis edilmesi talebi "öğrenci ya da müderris olmadığı" gerekçesiyle reddedilmiştir. Fatih, müderrisler önünde bir sınava tabi tutulup sınavı kazandıktan sonra kendi kurduğu medresede bir oda sahibi olabilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde "ilmiye" sınıfında yer alan ulemaya ayrı bir önem verilmiştir. İlmiye sınıfına girebilmek için alınması gereken eğitim zordu ama ulemanın diğer iki sınıfa tanınmamış iki ayrıcalığı vardı: İdam edilemez ve hapse atılamazlardı. Ancak azledilebilirdi. Esasen kendilerine verilen bu ayrıcalıktandır ki örneğin müderrisler İstanbul'un Fatihinin kendi kurduğu medresede üstelik de çok yerinde bir gerekçeye dayalı oda talebine "medresede öğrenci veya hoca olmadığı gerekçesi ile "hayır" diyebilme cesaretini gösterebilmişler daha sonrasında da sıkı bir imtihandan sonra oda vermeyi kabul etmişlerdir. İlmiye sınıfı kendilerine devlet tarafından verilen bu haklar ve güvenceler sayesinde işlerini yaparken, kararlarını verirken korkusuzca, akla ve gerçeğe uygun, vicdanlarının sesini dinleyerek davranabilmişler, hakkı hâkim kılmışlardır.

Bu zihniyet ve ciddiyet geçerli olduğu süre zarfında eğitim vatan sathında topyekûn bir değerler manzumesi şeklinde tezahür etmiş gerek ferdi gerek toplumsal olarak sevgi saygı adalet ve muhabbetin hâkim olduğu bir coğrafyada huzur için ve barış içinde yaşamak mümkün olmuştur.

[1] *Büyük ölçüde Türk Eğitim Tarihi - Prof. Dr. Yahya AKYÜZ'den faydalanılmıştır.*

*Yılmaz Soyak İlkokulu Sınıf Öğretmeni

BİR MİLLETİN
HAYAT DAMARLARI



Prof. Dr.Tülin ONAT*

"Bir millet ki resim yapmaz, bir millet ki heykel yapmaz, bir millet ki, fennin gerektirdiği şeyleri yerine getirmez; İtiraf etmeli ki o milletin ilerleme yolunda yeri yoktur."

M. Kemal Atatürk

Sanat; insanın yaratma gücünü kullandığı, insanlarda çeşitli güzel duygular uyandıran, yaşam sevincini tetikleyen ve aynı zamanda toplumların bilinçlenmesini ve birleşmelerini sağlayan bir olgudur.

Bazı sanatçılar ve sanat eleştirmenleri sanatın oluş nedenlerini bir insanın kendini ifade etmek için aradığı ve bulduğu yoldur diye açıklarlar. Bunca uğraşı ve hiç eskimeyen, yok olmayan yaratma çabasını ve cesaretini, sanatın üretimi sırasında verdiği haz ve sonucundaki doyumda bulurlar. Kimi sanatçılar yapıtlarında sanatçı özgünlüğünü önemser, kimileri de mesaj üzerinde ısrar ederler.



Bazı sanatçıların aşırı gerçekleri dile getirdiklerini kimilerinin de soyut sanat üzerinde yaratıcılıklarını uç noktalara, taşıdıklarını görürüz. Hatta bazı gerçekçi sanatçılar hazır malzemeleri kullanarak, izleyiciyi şaşırtabilirler. Bazı sanatçılar ve sanat eleştirmenleri, sanat yapmak için eğitimin şart olmadığını hatta bazıları, eğitimin yaratıcılığı sınırladığını bile düşünürler. Onlara göre; sanatın kendini ifade biçimi olması nedeniyle spontan gelişmelerin çok önemli olduğudur yaratmak. Ben; bir üniversite fazla yapın, bir hapishaneyi kapatmış olursunuz, sözcüğünü düşünüyorum... Aslında sanat, her zaman en büyük güç olan "Doğa"nın gücünü temsil etmeye çalışır ve neredeyse tüm yaratıcılığını doğadan çoğaltır. Gücün temsili olan sanat, her zaman dolaylı da olsa eleştirel olmuştur. Çünkü yola çıkış nedeni "Doğa, Tanrı, keder, acı, sevinç, yaşam, ölüm, zafer" düşüncelerini biçimlendirmek, kendi yaratma gücünü ve cesaretini ortaya çıkarmaktadır.

Birçok düşünür sanatı, temel ihtiyaçlardan sonra gelen "en önemli zorunluluk" olarak görmüştür. İnsanı hayvandan ayıran özellikler: konuşma, okuma, yazma özelliği değil, yaratma içgüdüsü, sanat düşüncesidir. Hayvanlar kendi aralarında iletişim kurarlar, insanlarla anlaşabilirler, onların ağladıklarına da şahit oluyoruz. Ancak hayvanların yeni bir şey yaratma gibi yetenekleri yoktur. Bu nedenle de insanı hayvandan ayıran en önemli şeydir SANAT. Sanat sadece estetik bir olay olarak kalmaz. Aynı zamanda, toplumun bilinçlenmesini sağlayan en önemli faktördür. İnsanın yaratma gücünü kullandığı; insanlarda iyi ve güzel duygular uyandıran, yaşam sevincini tetikleyen bir harekettir. Hep iyiden, doğrudan, güzellikten yanadır ve toplumların bilinçlenmesini sağlar.

Bu nedenlerden sanat eğitimi; yaratıcılığın ve ilerici düşünmenin geliştirdiği ve her öğrencinin kişiliğine göre yönlendirildiği en güvenilir alandır. Öğrencinin görmesini, aramasını, bulmasını ve sonuçlandırmasını sağlar. Denemelerle çeliştirilen bir SANAT eğitimi çok önemlidir ve öğreniminin her kademesinde yer almalıdır.

Yaratıcılığın kaynağı beyindir ve beynin yalnızca bir bölümü değil tümünün yaratıcılıkta etkin olması gerekir. Yaratıcılık ancak beynimizin sağ ve sol yarımkürelerini birlikte çalışması ve gelişmesiyle gerçekleşir. Tek yönlü gelişmeye ağırlık veren okul programları, gencin yaratıcılığının yeşermediği bir alandır, hatta öğrenci kendi alanında bile yeterli gelişimi sağlayamaz, insan beyni bir bütündür ve gelişim süreci içerisinde doğru zamanlarda gerekli uyarıları almak zorundadır. Güzellik ve sanat bulaşıcıdır ve eğitildikçe yayılır ve büyür. Görsel sanatlar eğitiminin amacı gelişmekte olan öğrenciye estetik kişilik kazandırmak, görüş alanını genişletmektir yani görsel sanatlar eğitimi sanatın, her alanında resim, heykel, müzik, tiyatro, fotoğraf, şiir, öykü, dans gibi sınırsız bir evrende dolaşmasını yaratmasını ve uygulamasını sağlar. Ve bu eğitim, sanat tarihi ve estetikle taçlandırılıp müze, video ve reprodüksiyonlarla pekiştirilir. Ustaların önemi ve sergiler, öğrenci için hep gerekli olmuş ve yaratıcılıklarına, eğitimlerinin yoluna ışık tutmuştur.

Batı ülkelerinde sanat eğitimleri ülkemizdekinin üç katı zaman almakta bir de buna okul dışında karşılaştıkları estetik ortam meydanlar, parklar, heykeller katıldığında o çocukların başarı nedenleri kolayca anlaşılmaktadır.

Sözlerime büyük Atamızın şu sözleriyle son vermek istiyorum:

"Sanatsız kalmış bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir." Hiç kimsenin sanatsız kalmaması en büyük dileğimdir.

**Sanatçı-Ressam*



BİR ÇALIŞTAYIN ARDINDAN

Hamit ARSLAN*

Üsküdar Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından düzenlenen Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı 13 Kasım 2019 günü tarihi Adile Sultan Kasrı Öğretmenevinde gerçekleştirildi. Gerçekleştirilen bu çalıştay ülkemizde ilçe bazında düzenlenen ilk Mesleki ve Teknik Eğitim çalıştayı özelliğine sahiptir.

Çalıştay Kaymakamımız Murat Sefa DEMİRYÜREK, Marmara Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erol ÖZVAR, İl Millî Eğitim Müdürümüz Levent YAZICI ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüz Sinan AYDIN'ın açılış konuşmalarıyla başladı. Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı Paneli, Şube Müdürümüz İshak ASLAN'ın moderatörlüğünde başladı. Çalıştay öncesi panelistler Haydarpaşa MTAL Müdürü Lütfü CEVAHİR, Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık anabilim dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hasan BOZGEYİKLİ, Marmara Üniversitesi Teknoloji Fakültesi Dekan Yrd. Mustafa AY, MÜSİAD Başkan Yrd. Mehmet Akif ÖZYURT, İstanbul Ticaret Odası Meclis üyesi Dr Ayhan ETYEMEZ tarafında sunumlar gerçekleştirildi.

Panelistlerin sunumları sonrasında ilçemizin farklı eğitim kurumlarından eğitimciler ve farklı üniversitelerden davet akademisyenlerden oluşturulan 6-8 kişilik gruplar halinde kendilerine verilen mesleki ve teknik eğitimle ilgili konularda görüşlerini sundular ve tartıştılar. Rapor haline getirilen bu görüşler her gruptan seçilen bir grup sözcüsü tarafından çalıştay sonunda katılımcılarına sunuldu.

Çalıştay amaçlarından biri belkide en önemlisi, amaç birliği çerçevesinde tüm paydaşların fikirlerini alarak daha yaratıcı ve iyi çözümlerin bir araya getirilmesi ve rasyonel bir sonuca ulaşma sürecidir. Bir çalıştayın başarılı olabilmesi için önce doğru kişilerin bulunması ve iyi bir organizasyona bağlıdır. Katılımcılar konuya göre seçilir ve hedefin doğru tespiti çok önemlidir. Önceden belirlenmiş olan sorular oluşturulmuş olan küçük gruplara sorulur. Yöneticilerin gruplardan ayrı tutulması önerilir. Böylece gruptaki kişilerin daha objektif öneriler sunabilmelerinin sağlanması amaçlanır. Bu nedenle çalıştaylarda önce kök nedenin yani hedefe ya da başarıya ulaşmayı engelleyen neden varsa nedenler çok iyi tespit edilmelidir. Daha sonra bu sorun üzerinde fikirler geliştirilir ve bunların arasından seçimler yapılarak bir sonuç raporu hazırlanarak yönetim ya da üst makamlara sunulur.

Çalıştay, önemli, hassas ve hatta belirsiz herhangi bir konuda isabetli kararlar alabilmek için katılımcılarla bir konunun irdelenmesi, analiz edilmesi, tartışılarak fikirlerin sentezlenmesi için düşünülmüş bir çalışma yöntemidir. Bazen çalıştayı düzenleyenler çözümleri biliyor olabilirler. O zaman neden çalıştay düzenlenir sorusu aklıma gelebilir? Buradaki asıl amaç herkesin ortak aklının kullanılmasını sağlamaktır. Kurum içerisinde sorunları yaşayan kişiler bu sürece ne kadar çok dahil edilirse sürece daha çok sahiplenmiş oluyor. Ayrıca bu yöntemde her zaman ortaya mutlaka daha orijinal fikirler çıkar. Zira **"akıllı insan aklını kullanır, daha akıllı insan başkalarının aklını kullanır".** Kurumlar büyüdükçe gerek kurum dışındaki bilgilerin gerekse kurum içindeki bilgilerin bir araya getirilmesi oldukça zorlaşır. Bir nevi kurumlar dinamik yapısını kaybeder ve daha hantal bir yapıya bürünür.

Bu pencereden bakıldığında Milli Eğitim camiasının kurumsal büyüklüğünü sanırım tartışmaya hiç gerek yoktur. Bu perspektiften bakıldığında çalıştayların çok yoğun ve etkili çalışmak, etkili analiz ve sentezler yapabilmek olmak üzere iki artısı görülür.





Eğitimde hep Finlandiya ve Kore modelinden söz ediliyor ve tartışılıyor. Bizim ülkemizde de bu modeller ya da benzer modelleri hep uygulanmaya çalışılıyor ancak o ülkelerdeki gibi başarılı çıktılar elde edemiyoruz. Bu modellerin başarısı o ülke ve insan gerçeklerine bağlı olarak değişiyor. Sanırım başlangıçta bizim sorunumuzun tespitinde isabetsizlik var. Acaba bizim ülkemizde eğitim sorunu mu var yoksa mesleki eğitim sorunumuz mu var? Bu tespit doğru yapılamadığından dolayı iyi niyetler önerilen bütün çözümler belirli bir süreçten sonra karşımıza yeni sorunlar üretmektedir. Bu sefer tekrar bu sorunları çözmek için uğraşıyoruz. Yani kısacası bizim çözümlerimiz yeni sorunların kaynağını oluşturmaktadır. Hal böyle olunca da planlı ve programlı çalışamıyoruz, endüstriyel alandaki gelişmeleri de kaçırıyoruz. Bu nedenledir ki Endüstri 1.0, 2.0 ve 3.0 maalesef kaçırıldı. Son şansımız olan Endüstri 4.0 kaçırmamalıyız. Eğer bu şansımızı iyi değerlendiremezsek gelinen bu süreçte daha farklı ve zor koşullar bizi bekliyor olacaktır. Bu konuda karamsar olmaya gerek yok sadece her olumsuzluktan bir fırsat yaratmasını bilmemiz gerekir. Bu nedenle bizlerin ülkemiz gençlerini Endüstri 4.0 değil Endüstri 5.0 algılayabilecek insanlar olarak yetiştirmemiz gerekiyor. Ülkemizde eğitim ve gençlerin başarısı elde edindikleri diploma ile ölçülmektedir. Halbuki bir ülkedeki eğitim başarısı iyi bir eğitim, istihdam ve hayattaki başarısı ile ölçülmelidir. Bu nedenle gençlerimizin eğitimi tamamen yüksek öğretime odaklı değil istihdama odaklı olmalıdır. Ülkemizde geçmişte bu tür okullarımız (Tarım, Tekstil, Matbaacılık, Kimya, Veterinerlik, Motor) vardı. Ancak süreç içerisinde önerilen yeni modeller nedeniyle bu mesleki okul türleri kalmadı. Ancak bugün gelinen noktada bu okullarımız tekrar aranmaya başladı. Günümüzde mesleki eğitimin okullarda verilme modeli dünyadaki en pahalı modeldir. Çünkü bu okulların makine, araç gereçlerle donatılması, laboratuvarlarının kurulması oldukça pahalıdır. Ayrıca eğitimcilerin eğitimi ve bunların sürekliliği gelişmekte olan ülkelerin en büyük problemidir. Bu nedenle son yıllarda sektörler bu model için paydaş yapılmakta, iş birlikleri oluşturulmakta ve eğitimin içine çekilmeye çalışılmaktadır. Ancak merkeziyetçi yapıya sahip sistemlerde bu pek kolay olmamaktadır.

**Haydarpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi CAD/CAM Lab. Şefi*

ÜSKÜDAR
MESLEKİ ve TEKNİK EĞİTİM FUARI

20-21-22 NİSAN 2020



MESLEĞİNİ BUL
GELECEĞİNİ KUR

facebook.com/uskudarmem
twitter.com/uskudarmem

ÜSKÜDAR BELEDİYESİ



DEPREMLE BİRLİKTE YAŞAM

Kadir ERKAN*

Son birkaç hafta içerisinde yaşadığımız felaketler bizlere afetlere karşı ne kadar savunmasız ve zarar görebilir olduğumuzu bir kez daha hatırlattı. Yaşadığımız can kayıpları ne yazık ki bu hatırlatmayı daha da acı verici bir hale dönüştürdü. Elâzığ Sivrice merkezli depremdeki kayıplarımız ve Van'ın Bahçesaray ilçesindeki çığ düşmesi sonucu hem bölge halkının hem de kurtarma görevlilerinin kaybı, afetlerden zarar görebilirlik seviyemizin hala yüksek olduğunu göstermektedir. Afetten sonra AFAD'ın ve GEA Arama Kurtarma Ekibi gibi gönüllü arama kurtarma gruplarının özverili çalışmaları ile enkaz altında kalan pek çok kazazede canlı olarak kurtarıldı. Bununla birlikte, bu bölgeler birinci derece deprem bölgesi olmasına rağmen afetin etkilerinin azaltılması yönündeki hazırlık seviyemizin henüz yeterli olmadığı açıkça görülmektedir.

Bu makalede, afetlerden zarar görebilirlik seviyesini etkileyen etmenlerden en önemlisi olan "Hazırlıklılık" konusunda pratik önerileri konuşacağız. Bu önerileri İstanbul için kritik öneme

sahip "Deprem" özelinde, bireysel ve aile seviyesinde pratik uygulamalara yönelik olarak yapacağız.

Bir toplumun afetler karşısında zarar görebilirliği pek çok etmene bağlıdır. Fakat bu etmenlerin en önemlisi ve önceliklisi "Hazırlıklılık"tır. Hangi seviyede düşünürseniz düşünün; ister devlet seviyesinde isterseniz bireysel ya da aile seviyesinde, hazırlıklı olmak bizim afetlerden zarar görme riskimizi azaltır. Özellikle nüfusunun %75'inden fazlasının deprem riski altındaki bölgelerde yaşadığı ülkemizde hazırlıklı olmak son derece önemlidir. Bu hazırlıklılık devlet yönetimi açısından bakıldığında afet politikalarının belirlenmesi, yasaların, yönetmeliklerin hazırlanması ve uygulanmasının sağlanması, vatandaşların afet kültürü konusunda bilinçlendirilmesi gibi düzeylerde kendini gösterir. Vatandaş seviyesinde bakıldığında ise, afet bilincinin artırılması, aile afet planlarının hazırlanması ve kendi yaşam alanlarının her türlü afet için hazırlıklı hale getirilmesi olarak kendini gösterir.

Bilinçlenme

Afetler ve afetlere hazırlık konusundaki bilinçlenme hepimizin bireysel sorumluluğudur. Bu bilinçlenme, yaşadığımız bölgenin afet risklerinin ve bu risklerin gerçekleşmesi durumunda oluşabilecek tehlikelerin öğrenilmesi ile başlar. Daha sonra, bu tehlikeler karşısındaki doğru davranış biçimlerinin ve bu tehlikelerden en az zararla kurtulabilmek için yapılması gereken hazırlıkların öğrenilmesi ile devam eder. Afetler karşısında bilinç düzeyimizi anlamak için kendimize şu soruları yöneltmeliyiz:

- Yaşadığım bölgenin deprem riskini biliyor muyum?
- Yaşadığım evin depreme ne kadar dayanıklı olduğunu biliyor muyum?
- Olası bir depreme hazırlanmak için neler yapmam gerektiğini biliyor muyum?
- Almam gereken önlemleri aldım mı?

Bu sorulara vereceğimiz yanıtlar afetler karşısındaki bilgi ve bilinç düzeyimizi gösterecektir. Şayet bu konulardaki bilgi düzeyimizin eksik olduğunu düşünüyorsak hemen bu soruların cevaplarını öğrenmeye çalışmalıyız.

Yaşadığımız bölgenin sadece deprem değil hangi afetlere karşı risk altında olduğunu öğrenmeliyiz. Bir fay hattı üzerinde yaşıyorsak deprem riski, sel yatağı içindeki bir evde yaşıyorsak sel riski, bir yamacın altında yaşıyorsak toprak kayması riski, bir ormanın kenarında yaşıyorsak da orman yangını riski altında olduğumuzu vb. kabul etmeliyiz. Bu örneklerde olduğu gibi yaşadığımız bölgede karşı karşıya olduğumuz risklere karşı bilgimizi artırmalıyız. Peki yaşadığımız ev bu afetlere ve en önemlisi depreme ne kadar dayanıklı. Aslında pek çoğumuz yaşadığımız evin durumunu biliyoruz. Fakat yapılması gerekenleri erteliyoruz. Bilmiyor isek de günümüzde gelişen teknolojiler ile yaşadığımız evin depreme dayanıklı olup olmadığı çok kolay bir şekilde öğrenilebiliyor. Sonucundan memnun olsak da olmasak da yaşadığımız evin durumunu anlamalıyız. Depreme karşı hazırlıklı olabilmek için temel afet bilgisine, hem kendimizi hem de yakınlarımızı bir afete hazırlayacak temel bilgilere sahip olmalıyız. Artık çok sık tekrar edildiği üzere, depremin sıradan bir doğa olayı olduğunu hepimiz biliyoruz. Onu afet haline getiren ise bizlerin hazırlıklı olmamasıdır. Hazırlıklı olmak önce evimizi uygun şekilde inşa etmek ile başlar. Daha sonra ise aşağıda detaylarıyla bahsedeceğimiz gibi, yaşadığımız ortamları uygun biçimde hazırlamalı, afet durumlarında nasıl davranacağımızın planlarını yapmalı ve bu planları zaman zaman test etmeliyiz.

Afet kültürü

Deprem karşısındaki davranış biçimini ve hazırlıklar yıllar içerisinde afetlerde yaşanan tecrübelerle zenginleşmiştir. Gelişen teknoloji ve yenilikler bu hazırlıkları daha etkin ve daha kolay yapma imkânı sağlamaktadır. Eskiden afet çantasının içerisine önemli dokümanlarınızın birer fotokopisini koyun diye tavsiye ederken, artık bir taşınabilir belleğe kopyalayın ya da sanal ortamda yedekleyin diye tavsiye ediyoruz. Depremlerden korunma ile ilgili bilgi sahibi olmak isteyenler artık buna çok daha kolay erişebiliyor. AFAD, GEA, Üniversiteler gibi kurumların hazırladığı eğitimler ve basılı malzemelerle bu bilgilere erişim imkanları artmıştır.

Depremle ilgili konularda, yazılar, araştırmalar, filmler vb. eskisinden daha görünür durumda. Son dönemde ülkemizde sayısı artan depremler ve özellikle İstanbul'u etkileyecek büyük bir deprem

olasılığı bu konuyu sürekli gündemde tutmaktadır. Ayrıca, ağır hasarlı binaların bir depremi beklemeden kendi kendine yıkılması da insanları kendi yaşadıkları binaları sorgulamaya itmektedir.

Afetlere hazırlıklılık genellikle ihmal edilen bir konu olduğu için afetlere hazırlık için alınan tedbirlerin görünür olması farkındalığın artması açısından olumludur. Bizler de bu konuları sürekli olarak kendimizin ve ailemizin gündeminde tutmalıyız. Hazırlıklı olmak için yapmamız gerekenleri öğrendikten sonra bunları ertelemeden hemen hayata geçirmeliyiz. Örneğin, bir afet çantası hazırlamamız gerektiğini öğrendiğimiz zaman bunu ertelememeli ve hemen hazırlamalıyız, ev içerisinde mobilyaları sabitlemenin ne kadar önemli olduğunu öğrendikten sonra ertelemeden evimizdeki mobilyaları sabitlemeliyiz.

Depremde davranış bilinci

Depremler doğası gereği ani ve kısa süreli olarak gerçekleşir. AFAD'ın hazırladığı raporda son gerçekleşen 6.8 büyüklüğündeki Elâzığ Sivrice depreminin 20,4 saniye sürdüğü belirtilmiştir. 20,4 saniye içerisinde sadece Elazığ da 150 bina yıkılmış, 4500 civarında bina ağır hasar almıştır. Bu kadar kısa süreli olarak gerçekleşen bir depremde kendimizi nasıl koruyacağımızı düşünecek vaktimiz olmaz. O esnada, önceden düşünülmüş, planı yapılmış, tatbikatı yapılmış davranışların hızla uygulanması gerekir. Bunun için doğru davranış biçimini öğrenmemiz, ailemize öğretmemiz ve bunun tatbikatını yaparak bu davranışın bizde kalıcı hale gelmesini sağlamamız gerekir.

Peki depremde doğru davranış nedir? Depremde doğru davranış, kendimizi bulunduğumuz yerde cenin pozisyonu alarak korumaktır. Bu hareketi gerçekleştirmek için bulunduğumuz yere yan bir biçimde yatarak, dizlerimizi karnımıza çekmeli ve ellerimizi başımızın arkasında birleştirerek başımızı korumalıyız. Bu hareket içinde bulunduğumuz bina depremden zarar görmediği durumlarda bina içerisindeki dekorasyon ayrıntılarından ve dökülen,



savrulan eşyalardan kendimizi korumamız için en güvenilir pozisyondur. Yan yattığımız için vücudumuz daha sağlam olacaktır, başımız ve karın boşluğumuzdaki hayati organlarımız güvende olacaktır.

Bir başka doğru davranış ise sarsıntı başladığında kaçmamak ve bulunduğumuz yerde kalarak kendimizi orada korumaya çalışmaktır. Doğru davranış bilinmediği durumlarda insanlar kaçmaya eğilimlidir. Bu kaçış genellikle merdivenlere, asansörlere ve balkonlara doğru olur. Depremlerde en çok zarar görenler de ne yazık ki böyle kaçmaya çalışanlar olacaktır. Çünkü bir afet anında şayet depremin merkezindeyseniz veya bulunduğunuz yapı sağlam değilse bu bölgeler binalardaki en çok zarar gören alanlar olacaktır. Depremin merkezinde değilseniz veya bulunduğunuz yapı sağlamsa kendinizi bulunduğunuz yerde korumak en güvenilir yöntemdir.

Aile afet planı

Bir deprem gerçekleştiğinde hepimiz kendi hayatımızdan önce sevdiklerimizin hayatından endişe ederiz. Bu son derece doğal insani bir davranıştır. Böyle bir duruma hazırlıklıysak, önceden planımız yaptıysak içimiz rahattır. Fakat önceden hiçbir plan yapmadıysak ve hazırlıklı değilsek hem kendimiz hem de ailemiz için endişeye kapılabiliriz. Bu da bizi paniğe sürükler ve davranışlarımız kontrolümüzden çıkabilir. Özellikle İstanbul gibi bir metropol'de normal bir iş gününde aileler aynı anda şehrin birkaç farklı noktasında olabilir. Anne ve baba şehrin iki ayrı semtinde işlerinde, çocuk veya çocuklar başka bir semtte okulda bulunabilirler. Böyle bir durumda olabilecek depreme hazırlıksız yakalanmamak için bir "Aile Afet Planı"na ihtiyacınız olacaktır. Yukarıda anlattığım senaryo İstanbul'da gerçekleşecek bir depremde yüz binlerce ailenin yaşayabileceği bir durumdur. Bu duruma hazırlıksız yakalanan ailelerin depremin zararları dışında başka sıkıntılar yaşaması da söz konusu olabilir. Depremin vereceği zararları azaltmak için tüm ailelerin bir Aile Afet Planı hazırlamasını tavsiye ediyoruz. Bu plan, bir afet durumunda ailenin tüm bireylerinin depremden nasıl korunacaklarını, ailenin deprem sonrası nasıl bir araya geleceğini ve depremden sonra yaşamlarını nasıl sürdüreceklerinin planıdır. Uygulanabilir ve basit bir Aile Afet Planı için ilerleyen satırlardaki konularda planlar yapılmalı ve bu planların tüm aile üyeleri tarafındananlaşılması sağlanmalıdır. Uygun olduğu durumlarda bu planları test etmek çok faydalı olacaktır.



" Bir deprem olduğunda aile üyelerinin birbirlerine durumları ile ilgili bilgi verebilecekleri bir iletişim kanalı belirlenmeli ve iletişim planı yapılmalıdır. Telefon hatları deprem anından itibaren kilitlenmekle birlikte kısa mesaj hatları bir müddet daha açık kalabilir. İnternet hatları ise daha uzun süre açık kalabilir.

" Çocuklar için uygun bir buluşma noktası belirlenmelidir. Bu konuda karar vermeden önce çocukların bulunduğu okulların acil durum planları öğrenilmelidir.

" İşyerlerinizin ve çocukların okullarının acil durum planları hakkında bilgi sahibi olunmalı ve sorumluların iletişim bilgileri alınmalıdır.

" Deprem gerçekleştiğinde anda aile üyelerinin her birinin kendisini nasıl koruyacağı ve deprem sonrası bulunduğu binayı nasıl tahliye edeceği konusunda bilgi sahibi olması sağlanmalıdır.

" Ailede bulunan çocuklar, yaşlılar, engelliler ve evcil hayvanlar için ayrı ayrı tahliye planı hazırlanmalıdır.

" Depremden sonrası evinizi tahliye ettiğinizde dışarıda yaşamınızı sürdürebilecek bir afet çantası hazırlamalısınız. Afet çantası hazırlanırken ailenin tüm bireyleri düşünülmelidir. Afet çantası içerisinde temel olarak aşağıdaki malzemelerin bulunmasına dikkat edilmelidir:

- **El Feneri (Yedek Pilleri)**
- **Radyo (Yedek Pilleri)**
- **Su ve Kuru Yiyecekler**
- **İlk Yardım Çantası**
- **Kullanılan İlaçlar ve Reçeteleri**
- **Aile Üyeleri İçin Bilgi Kartları (İsim, soyadı, fotoğrafı, yaşı, anne-baba ismi, ev adresi ve telefonu, bir rahatsızlığı var mı, akrabaların**
- **Hijyen Malzemeleri**
- **Yedek Giysi**
- **Afet çantasına koymasanız da ailenizle ilgili özel ve resmi evrakların kopyalarını internet üzerine yedekleyin.**

Yaşadığımız yeri depreme hazırlama

Bir deprem gerçekleştiğinde depremin gerçekleştiği bölgedeki binaları çok azı tamamen yıkılır. Fakat, depremde ev tamamen yıkılmasa bile evdeki dekorasyon ayrıntıları ve dökülen, savrulan eşyalar sebebiyle içinde yaşayanlar zarar görebiliyor. Deprem öncesi hazırlık aşamalarının önemli kısımlarından birisi yaşadığımız evi en az zarar görebileceğimiz hale getirmektir. Yaşadığımız evi bir depreme hazırlarken aşağıdaki konularda gerekli önlemlerin alınmasına dikkat etmeliyiz:

" Evde mutlaka ilkyardım çantası ve yangın tüpü bulundurmalısınız. 2 kg'lık bir yangın tüpü ve küçük bir ilk yardım çantası işinizi görecektir. Bunların sadece evde bulunması yetmez, kullanmayı öğrenmelisiniz. Her ailede en az bir birey ilkyardım sertifikası sahibi olmalıdır.

" Evinizdeki kitaplık, gardolap, buzdolabı gibi mobilya ve beyaz eşyaların tamamı bulundukları yere sabitlenmelidir.



" Evdeki tüm camlar, kırıldığında dağılmayacak şekilde şeffaf film ile kaplanmalıdır.

" Fotoğraf, resim gibi çerçevelerde cam yerine pvc kullanılmalıdır.

" Evi tahliye ederken kullanacağınız kaçış yolu gereksiz eşyalardan temizlenmelidir.

Sonuç

Hazırlıklılık afet yönetiminin en önemli aşamasıdır. Bir ülkenin (ya da bir ailenin) hazırlıklılık seviyesi afetlerden zarar görebilirliğini doğrudan etkileyen en önemli etmenlerden birisidir. Hazırlıklı olmayı ne kadar ciddiye alırsak sonrasında o kadar az acı çekeriz. Bu makalede yaşanacak bir deprem öncesinde bireysel ve aile seviyesinde ne gibi hazırlıklar yapabileceğimizi birkaç farklı boyutta ele almaya çalıştık. Deprem karşısındaki bilinç seviyemiz her şeyin başlangıcıdır. Bilinç seviyemiz arttıkça, bu konudaki bilgimiz ve hazırlığımız da artacaktır. Burada tavsiyede edilen öneriler olabildiğince basit ve kolay uygulanabilir olarak ele alınmıştır. Bireylerin ya da ailelerin ihtiyaçlarına göre bu konular çok daha fazla geliştirilebilir. Fakat önemli olan bu bilgilere sahip olduktan sonra ertelemeden hazırlıkları gerçekleştirmektir. Yaşanabilir bir çevre ve yaşanabilir bir dünya için afetlere dirençli toplumu oluşturmalıyız. Buna da önce kendimizi ve ailemizi afetlere dirençli hale getirerek başlayabiliriz. Hazırlıklı olun, sağlıcakla kalın.

GEA Arama Kurtarma Ekibi

ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ

SEMPOZYUMU

- 23 / 24 Mart 2020 -

Prof. Dr. Rüya Özmen

Prof. Dr. Ahmet Konrot

Doç. Dr. Cevriye Ergül

Uzm. Dr. Bülent Madi

Dr. Öğr. Üyesi Alpaslan Karabulut

Öğr. Gör. Dr. Arzu Doğanay Bilgi

Öğr. Gör. Dr. Hanifi Sanır

Arş. Gör. Dr. Ufuık Özkubat

Arş. Gör. Selma Tufan

Arş. Gör. Gökhan Açıkgöz

Uzm. Psk. Dan. Ömer Cimem

Bağlarbaşı Kültür ve Kongre Merkezi
Avrasya Salonu

09.30 - 16.00

Başvuru:
www.uskudarogrenmeguclugu.com

GÖZDEN KAÇAN
ÜSTÜN ZEKÂLILAR

Yusuf İslam AKAY*



Üstün zekâlı çocukları tanılamanın ilk ayağı iyi bir gözlem yapmaktır. Bu çocukların özelliklerini bilen bir aile veya öğretmen kolaylıkla onların üstün zekâlı olabilecekleri konusunda bir yargıya ulaşabilirler. Ancak bazı çocuklar bu özelliklerini gizlerler veya içinde bulundukları sistem ve çevre onların tespit edilmesini zorlaştırabilir.

Peki bunlar nelerdir?

Ekonomik Olarak Dezavantajlı Sosyal Çevrede Bulunan Üstün Zekâlılar
Ekonomik olarak yaşanılan güçlükler üstün zekâlı ve yetenekli bireylerin potansiyelleri ortaya koymalarında en büyük engellerden biridir. Yetenekleri sergileyebilecekleri bir ortamdan ziyade günü kurtarma gerekirse çalışıp eve maddi olarak katkıda bulunmak zorunda kalabilirler. Müzik konusunda yeteneği olan bir bireyin ise eline hiç enstrüman alamaması onun yeteneklerini sergilemesi engelleyen en büyük etken olacaktır.

Türkçe'yi İkinci Yabancı Dil Olarak Kullanan Üstün Zekâlılar
Sadece Türkçe için değil bulundukları ortamlarda anadili dışında bir dil konuşan ve dil konusunda gerekli yeterlilikte olmayan çocuklar kendileri doğru ifade edemeyecekleri gibi zaman zaman duygularını ve yeteneklerini ortaya koymamayı tercih edebilirler. Bu durum ise onların tespit edilmesini zorlaştıracaktır.

Üstün Zekâlı Olup Öğrenme Güçlüğü Çeken Çocuklar
Mevcut eğitim sistemi öğrencilerin akademik başarılarını ölçmeye ağırlık verdiğinden dolayı özellikle öğrenme güçlüğü çeken çocuklar öğretmenleri tarafından üstün zekalı adayı olarak gösterilmeyecek, rehberlik birimi ise bu çocuk hakkında sadece akademik başarı artışı konusunda çalışma yapmak durumunda kalacaklardır.

Fiziksel Engeli Bulunan Üstün Zekâlı Öğrenciler
Özellikle işitme ve görme engeli bulunan üstün zekâlı bireylerin tespit edilmesi son derece zordur. Bunun yanında bedensel engele sahip bireylerinde kendilerini gösterebilecekleri, yetenekleri sergileyebilecekleri alanlar sınırlı olmakla birlikte toplumun onların engelleri nedeniyle yapabildiklerine değil de yapamadıklarına odaklanmış durumdadır. Bu durum onların tespitlerini zorlaştırmaktadır.

Coğrafi Olarak Toplumdan Yalıtılmış Üstün Zekâlılar
Türkiye büyük bir coğrafya, ülkenin her bölgesinde binlerce çocuk ve bu çocukların yüzde 2-3 ü üstün zekâlıdır. Karadeniz'in sarp dağlarında bulunan köylerde, Ağrı'nın kırsal topraklarında yaşayan insanların arasından binlerce üstün zekâlı keşfedilmeden hayat mücadelesine devam etmektedirler. O coğrafyalarda zihin gücünden çok beden gücü karın doyurmaktadır. O yüzden zekâ insanların tespit etmeye gerek duymadıkları bir bilinmeyen olarak hiç gündem edilmemektedir.

Akranları Tarafından Kabul Edilmek İçin Kamufle Olmuş Üstün Zekâlılar
Birçok üstün zekâlı çocuk zihin akranları dışında yaş akranları ile öğrenim hayatlarına devam etmektedir. Zihin akranları ile beraber eğitim alamayan üstün zekalı bireyler normalleşmekte, arkadaşlarına uymak zorunda kalmaktadırlar. Yaşıtlarının üstünde bilgi ve düşünme becerine sahip bu öğrencilerin anlattıkları yaş akranlarına anlamsız ve sıkıcı gelebilmektedir. Bu durumda üstün zekâlı çocuklar onları sıkmamak, arkadaşlıklarının devamı için onlara uymak zorunda kalmakta yeteneklerini ve becerilerini kamufle edebilmektedirler.

Öğrenmeye Aç Ancak Zorlamayan Müfredat Programı İle Baskılanmış Üstün Zekâlılar
Okullarımızda müfredat programına tâbi, norm grupları için tasarlanmış eğitim sistemi ile öğrenim hayatlarına devam eden üstün zekâlı binlerce çocuk bulunmaktadır. Öğretmen üzerindeki müfredat baskısı yüzünden üstün zekâlı bireye gerekli bilgi akışını sağlayamamaktadır. Bu durumda üstün zekalı çocuk ya yavaşlatılacak ya kendi haline bırakılacaktır. Zorlayıcı etkinliklerle karşılaşmayan üstün zekalı birey yeteneklerini sergileyip geliştiremediği gibi yaş akranlarının yaptıklarını iyi yapan bir birey olmaktan ileriye gidemeyecektir. Öğretmenleri ise bu durumu onun zekasına değil, çalışkanlığına yormaktan ileri gidemeyecektir.

Sonuç olarak üstün zekâlı bireylerin ülkemiz şartlarında tam manası ile tespiti son derece zordur. Ülkemizin kalkınması, bu cevherleri ortaya çıkarılması için her bir eğitim neferinin üstün zekâlı çocuklar konusunda bilgilerini arttırarak bir köşe başını tutması, bütün çocuklara bu gözle bakıp onları gözden kaçırmama hedefinde olması şarttır.

"Köşe başları tutulsun, onlar gözden kaçmasın."

**TÜZDEV Genel Müdürü*

ÜSKÜDAR
FAALİYET BÜLTENİ

Zeynep KOCA*

"İSTİKLÂLDEN İSTİKBÂLE"

İstiklâlden İstikbâle projemiz kapsamında Kaymakamımız, Belediye Başkanımız ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüz; her pazartesi bir okulumuzun bayrak törenine katılarak, öğrenci ve öğretmenlerimizle bir araya gelmeye devam ediyor.



"VALİDE SULTAN GEMİSİ İLE TARİHE YOLCULUK"

Üsküdar Belediyesi ile birlikte yürüttüğümüz projemiz kapsamında lise öğrencilerimiz her perşembe; simit, çay ve rehber eşliğinde İstanbul Boğazı'nı gezerken İstanbullu olmak bilincini kazanıyor, İstanbul'un kültürü ve bizlere miras kalan mimarisini öğrenmeye devam ediyorlar.



"ÜSKÜDAR EĞİTİM OKUMALARI"

Okul müdürlerimizin yoğun çalışma temposu içinde kitap okumaya zaman ayırmalarını sağlamak, farklı bakış açıları kazanıp bulundukları okulun ve çevresinin lideri olarak örnek olmalarına öncülük etmek amacıyla sürdürülen projemiz kapsamında okul müdürlerimiz ile 45. kitabımızı okuyoruz.



AİLE SICAKLIĞINDA SOHBETLER

Müdürlüğümüze bağlı pansiyonlu okullarımızın öğrencileri ile ilçe protokolümüzün bir araya gelip sohbet etmelerini, öğretmen ve öğrencilerimizin ihtiyaçlarını dinleyerek bu ihtiyaçlara çözüm bulmayı amaçlayan projemiz kapsamında Kaymakamımız ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüz Kandilli Kız Anadolu Lisesinde kalan öğrencilerimizi ziyaret ettiler.



SIFIR ATIK PROTOKOL İMZA TÖRENİ

Müdürlüğümüz ile Üsküdar Belediyesi arasında düzenlenen - çöpten hayır çıkartan - "Sıfır Atık" projesi kapsamında; Kaymakamımız, Belediye Başkanımız ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüzün katılımlarıyla "Protokol İmza Töreni" gerçekleştirildi.



ÖĞRETMEN MESLEKİ GELİŞİM KASIM AYI SEMİNERLERİ

"Kendini Geliştir Geleceği Değiştir" projesi kapsamında kasım ayı Öğretmen Mesleki Gelişim Seminerleri 20-21-22 Kasım 2019'da: 85 atölye, rehberler eşliğinde keşfetme/tanıma imkânının bulunduğu 15 gezi, 152 seminer ve ruhlarımızı canlandıracak 2 muhteşem konser olmak üzere toplamda 254 etkinlik ile gerçekleştirildi.



BAKANIMIZ SAYIN ZİYA SELÇUK'UN HUZUREVİ ZİYARETİ

Millî Eğitim Bakanımız Sayın Ziya SELÇUK, İl Millî Eğitim Müdürümüz Levent YAZICI, İlçe Millî Eğitim Müdürümüz Sinan AYDIN; uzun yıllar boyunca öğrencilerini hassasiyetle, büyük bir fedakârlıkla yetiştirmiş, bugün artık emekli olmuş öğretmenlerimizi, Mustafa Necatibey Öğretmenler Huzurevinde ziyaret ettiler.



VALİMİZ SAYIN ALİ YERLİKAYA'NIN HUZUREVİ ZİYARETİ

Valimiz Sayın Ali YERLİKAYA, Mustafa Necatibey Öğretmenler Huzurevini ziyaret ettiler. Emekli öğretmenlerimiz ile sohbet eden Valimize ziyaretinde, Kaymakamımız Murat Sefa DEMİRYÜREK, İl Millî Eğitim Müdürümüz Levent YAZICI ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüz Sinan AYDIN eşlik ettiler.



MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM ÇALIŞTAYI



Kaymakamımız, Marmara Üniversitesi Rektörü, İl Millî Eğitim Müdürümüz ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüz'ın katılımlarıyla; akademisyenler, STK temsilcileri ile okul müdürleri ve öğretmenlerimizden oluşan ve farklı konuların tartışılıp çözüm önerilerinin getirildiği Üsküdar Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı Adile Sultan Kasrı Öğretmenevinde gerçekleştirildi.

ZÜMRE BAŞKANLARI ÇALIŞTAYI



Zümre Başkanları Çalıştayı; Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanı, İlçe Millî Eğitim Müdürümüz, ilçe zümre başkanlarımız, üniversitelerden akademisyenlerimiz, STK temsilcilerimiz, okul yöneticilerimiz ve öğretmenlerimizin katılımlarıyla Adile Sultan Kasrı Öğretmenevinde gerçekleştirildi.

BAKAN YARDIMCIMIZ SAYIN MAHMUT ÖZER'İN ZİYARETİ



Millî Eğitim Bakan Yardımcımız Sayın Mahmut ÖZER, Haydarpaşa Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesine ziyarette bulundular. İl Millî Eğitim Müdürümüz Levent YAZICI ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüz Sinan AYDIN'ın da katıldığı ziyarette okulun bölümlerini inceleyen Sayın ÖZER, okulla ilgili bilgi aldılar.

DÜNYA ETNOSPOR KONFEDERASYONU BAŞKANI SAYIN BİLAL ERDOĞAN'IN ZİYARETİ



Dünya Etnospor Konfederasyonu Başkanı Sayın Bilal ERDOĞAN'ın, Capitol Ortaokulunu ziyaretlerinde, İl Millî Eğitim Müdür Yardımcımız Levent ÖZİL ile İlçe Millî Eğitim Müdürümüz Sinan AYDIN eşlik ettiler.

İDLİB'E YARDIM KAMPANYASI

"Elden Ele Gönülden Gönüle, Üsküdar'dan İdlib'e" diyerek Üsküdar Belediyemiz ve Türk Kızılayı Üsküdar Şubesi öncülüğünde başlatılan Üsküdar'dan İdlib'e yardım kampanyası, okullarımızdan da destek sağlanarak gerçekleştirildi.



MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ İLE "EĞİTİMDE İŞ BİRLİĞİ"PROTOKOLÜ

Kaymakamımız Murat Sefa DEMİRYÜREK, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüz Sinan AYDIN tarafından, Müdürlüğümüz ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi arasında "Eğitimde İşbirliği Protokolü" imzalandı.



FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ İLE "EĞİTİMDE İŞ BİRLİĞİ"PROTOKOLÜ

Kaymakamımız Murat Sefa DEMİRYÜREK, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. M. Fatih ANDI ve İlçe Millî Eğitim Müdürümüz Sinan AYDIN tarafından, Müdürlüğümüz ve Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi arasında "Eğitimde İşbirliği Protokolü" imzalandı.



GELECEK İÇİN SÖZ BİZDE SEMPOZYUMU

Proje okulumuz öğrencileri tarafından düzenlenen 'Geleceğin Eğitimi' konu başlıklı Sempozyum; Kaymakamımız Murat Sefa DEMİRYÜREK, Prof. Dr. İhsan FAZLIOĞLU, İlçe Milli Eğitim Müdürümüz Sinan AYDIN, akademisyenler, idarecilerimiz, öğretmenlerimiz ve öğrencilerimizin katılımlarıyla Bağlarbaşı Kongre ve Kültür Merkezinde gerçekleşti.



**Üsküdar İlçe MEM Özel Büro*

2019-2020 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI

ÜSKÜDAR MESLEKÎ GELİŞİM SEMİNERLERİ

133 ATÖLYE

111 SEMİNER

TOPLAM 266 PROGRAM

22 GEZİ

7-8-9-10 Nisan 2020

twitter.com/uskudarkggd

instagram.com/kendini.gelistir.uskudar.2019



GENÇLERİMİZİ
İYİLERLE VE İYİLİKLERLE ARKADAŞ EDİYORUZ!

usgem34 | www.usgem.org

Eğitim - Kültür - Sanat - Spor - Bilim - Teknoloji - Şahsiyet Okulu - Aile Okulu - Veli Seminerleri - Liseye Hazırlık - Üniversiteye Hazırlık - Kamplar - Sosyal Faaliyetler - Okul Takviye Dersleri - Robot ve Yazılım Eğitimi - İstihdam

bilgievi ÜSKÜDAR
14 FARKLI MEKÂN
2005'TEN BUGÜNE 120.000+ ÖĞRENCİ
2018-2019 35.000+ ÖĞRENCİ

ÜSKÜDAR ÇOCUK ÜNİVERSİTESİ
2 KAMPÜS
2012'DEN BUGÜNE 7.000+ ÖĞRENCİ
2018-2019 2.000+ ÖĞRENCİ

Üsküdar GENÇLİK
2011'DEN BUGÜNE 30.000+ ÖĞRENCİ
2018-2019 10.000+ÖĞRENCİ

Cemil ENDEBİRİN
2014'TEN BUGÜNE 1.000+ ÖĞRENCİ
2018-2019 500+ ÖĞRENCİ

2016'DAN BUGÜNE 600+ ÖĞRENCİ
2018-2019 400+ ÖĞRENCİ

ÜGA ÜSKÜDAR
2014'TEN BUGÜNE 70.000+ ÖĞRENCİ
2018-2019 20.000+ ÖĞRENCİ

ÜSKÜDAR FİKİR SANAT MERKEZİ
2016'DAN BUGÜNE 970+ GİRİŞİMCİ
2018-2019 129+ GİRİŞİMCİ

2014'TEN BUGÜNE 146.000+ ZİYARETÇİ
2018-2019 AYLIK 3.000+ ZİYARETÇİ

ÜSİM
BUGÜNE KADAR
10.000+ İSTİHDAM

ÜSPORT
7 SPOR SARAYI
BUGÜNE KADAR 150.000+ ÜYE
2018-2019 118.000+ ÜYE

BGSA BARBAROS GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ
BARBAROS GÜZEL SANATLAR AKADEMİSİ
2018-2019 700+ ÖĞRENCİ

nevmekân
NEVMEKÂN BAĞLARBAŞI MİLLET KIRAATHANESİ

nevmekân Sahil
NEVMEKÂN SAHİL MİLLET KIRAATHANESİ

@usgem34
www.usgem.org

iyi ki GENÇLER var!

iyi ki ÜSKÜDAR var!

ÜSKÜDAR BELEDİYESİ
uskudarbld
www.uskudar.bel.tr / 444 0 875

Hilmi Türkmen
BELEDİYE BAŞKANI

Olgunlaşma
Enstitüleri
Sabancı



Çıktı

Olgunlaşma
enstitülerinin
74 yıllık tarihi
kitaplaştırıldı.

"Türk İğnesinin Mucizesi"

Olgunlaşma Enstitüleri

*Beylerbeyi Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü müdür yardımcısı Semra Kır Şimşek'in hazırladığı **"Türk İğnesinin Mucizesi: Olgunlaşma Enstitüleri"** isimli kitapta, sanayi mekteplerinden kız enstitülerine, kız çocuklarının mesleki eğitiminden Türk moda ve kültür tarihinde önemli yere sahip olgunlaşma enstitülerinin 74 yıllık kurumsal tarihi derlendi. Zengin kaynakçasıyla eğitim tarihi alanyazınımıza önemli bir katkı sunan kitaba Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü'nden ulaşabilirsiniz.*

/beylerbeyiolg

/ sabanciolgunlasmaenstitusu

Abdullahağa Caddesi No: 10 Beylerbeyi / Üsküdar / İstanbul - 0216 321 77 95 - http://sabanciolgunlasma.meb.k12.tr